

Hulp bij schoolwerk: wanneer voelen ouders zich daartoe in staat?

25 juni 2021

Door de coronacrisis moesten veel ouders opeens thuis onderwijs begeleiden. Dat was niet altijd makkelijk, want hoe geef je goed instructie en hoe houd je je kind bij de les? Orthopedagogen van de Universiteit van Amsterdam onderzochten hoe het vertrouwen van ouders in de kwaliteit van de eigen lesvaardigheden (self-efficacy) samenhangt met de mate van conflict rond het schoolwerk. Ze vonden dat vooral een georganiseerd huishouden en hulp vanuit school bijdroegen aan een hogere mate van self-efficacy en daarmee minder conflict met hun kind. De sociaaleconomische positie van ouders had weinig invloed op het vertrouwen in de eigen vermogens.

Moeder helpt kind bij schoolwerk

‘Eigenlijk waren ouders tijdens de lockdown vergelijkbaar met beginnende leraren’, stelt pedagoog en universitair docent Marjolein Zee. ‘Net als een leerkracht die net start moesten ouders leren omgaan met stress en conflicterende rollen: een ondersteunende ouder zijn versus streng moeten optreden als het aan motivatie ontbreekt. Dat kan de *self-efficacy* van ouders natuurlijk behoorlijk aantasten. Hoe beginnende leerkrachten hiermee omgaan, daar is al veel onderzoek naar gedaan. Door de corona lockdown waren we benieuwd hoe het ouders verging die opeens thuis onderwijs moesten geven’ ‘Daar is nog weinig onderzoek naar gedaan’, voegt hoogleraar orthopedagogiek Peter de Jong toe. ‘In ons onderzoek vonden we een behoorlijk verband tussen de self-efficacy van ouders - het vertrouwen in hun eigen kunnen - en de hoeveelheid conflicten die ze met hun kinderen hadden.’

Kijken naar de ouders, de thuissituatie en de schoolsituatie

Specifiek wilden de onderzoekers weten in hoeverre ouders zich capabel voelden thuisonderwijs te geven, hoe dit samenhangt met conflicten met hun kinderen en welke factoren hier invloed op hadden. Ze keken hierbij naar 3 sets factoren:

1. Eigenschappen van de ouders zelf, zoals hun opleidingsniveau en mate van stress.
2. De situatie thuis en hoe het huishouden was georganiseerd. Is er bijvoorbeeld een strakke planning? Heerst er een rustige sfeer of is er vaak gedoe?
3. De ondersteuning die er vanuit school werd gegeven, bijvoorbeeld informatie over de leerstof of ondersteuning over de pedagogische begeleiding.

173 ouders doen mee aan de survey

Via scholen buiten de randstad werd een vragenlijst uitgezet die uiteindelijk door 173 ouders, hoofdzakelijk moeders, van kinderen in groep 1 tot 4 werd ingevuld. ‘Op zich waren dit ouders die het huiswerk inhoudelijk wel snappen, maar hoe je de stof uitlegt, een veilige omgeving creëert en je kind kunt motiveren voor schoolwerk, daar waren de ouders natuurlijk niet in getraind’, stelt De Jong. De ouders gaven informatie over conflicten rond schoolwerk voor en tijdens de schoolsluiting. Daarnaast rapporteerden ze over hun self-efficacy bij het lesgeven, de stress die ze hadden tijdens de lockdown, de organisatie van hun huishouden en de ondersteuning vanuit school.

Stress en thuissituatie hebben de meeste invloed

De onderzoekers concluderen dat ouders die zich beter in staat voelden om hun kinderen te ondersteunen ook minder conflicten met hun kinderen rapporteerden. Vooral de thuissituatie en de schoolondersteuning spelen hierbij een rol. Ouders voelden zich vooral minder bekwaam wanneer er

sprake was van een chaotischer huishouden, meer stress en minder ondersteuning van school, en die gevoelens van self-efficacy resulteerden vervolgens in meer conflict tijdens schoolwerk. De onderzoekers hadden verwacht dat ook de sociaaleconomische positie van ouders zou samenhangen met de organisatie van het huishouden, maar deze bleek nauwelijks een rol te spelen.

Wat kunnen scholen en ouders met deze kennis doen?

‘Om conflicten met kinderen te vermijden, is het belangrijk dat ouders vertrouwen hebben in hun vermogen om hun kind op een effectieve manier te begeleiden met schoolwerk’, concludeert Zee. ‘Het gaat hierbij niet alleen om het overdragen van kennis, maar ook om geven van vertrouwen aan het kind in het eigen schoolwerk en het creëren van een veilige en geborgen omgeving. Onderzoek naar startende leraren laat zien dat scholen deze *self-efficacy* gevoelens kunnen ondersteunen door bijvoorbeeld korte instructievideo’s aan te bieden met voorbeelden hoe je lesstof structureert of omgaat met weerstand, duidelijke leerdoelen af te spreken met ouder en kind, of mogelijkheden creëren om ervaringen te delen. Ook het koppelen van ouders aan een specifieke contactpersoon kan al helpen.’

‘Maar er was ook een sterk effect van de thuissituatie en daarin kunnen ouders dus ook zelf een rol spelen’, vult De Jong aan. ‘Bijvoorbeeld door te kijken naar hoe je huishouden is georganiseerd en hier structuur in aan te brengen. Werken met vaste tijden helpt al bijvoorbeeld.’

Details rapport

Peter F. de Jong, Bieke G. M. Scheurs, and Marjolein Zee (2021), Parent–Child Conflict During Homeschooling in Times of the COVID-19 Pandemic: A key Role for Mothers’ Self-Efficacy in Teaching. Download rapport: <https://doi.org/10.31234/osf.io/feuj9>

Vragen?

Voor vragen over het onderzoek en rapport neem contact op met Peter de Jong: P.F.deJong@uva.nl of Marjolein Zee M.Zee@uva.nl